

<http://dx.doi.org/10.18778/8088-795-4.04>

Mateusz Górecki, Grzegorz Waclawiak*

Idea odroczonego podatku dochodowego w świetle Międzynarodowych Standardów Rachunkowości

Wprowadzenie

Źródła regulacji, wprowadzających do obrotu prawnego koncepcję odroczonego podatku dochodowego, należy upatrywać w chęci całkowitego rozgraniczenia przez prawodawcę prawa bilansowego i prawa podatkowego. Zapewnienie realizacji podstawowych celów rachunkowości wymaga ustanowienia autonomii pomiędzy wspomnianymi gałęziami prawa.

W celu realizacji rzetelnego i obiektywnego obrazu finansowego jednostki, nie można kierować się prawem podatkowym, którego jednym z głównych celów jest zapewnienie efektywności fiskalnej. W świetle tych założeń, na gruncie przepisów regulujących prowadzenie rachunkowości, doszło do rozgraniczenia podatku fiskalnego od podatku księgowego. Różnica pomiędzy podatkiem księgowym a fiskalnym stanowi odroczony podatek dochodowy.

W świetle wspomnianych regulacji, celem ustalenia wysokości odroczonego podatku dochodowego, niezbędne jest trafne ustalenie podatku fiskalnego, będącego odzwierciedleniem wartości bieżącego zobowiązania podatkowego, jak również podatku dochodowego, niezbędnego do ustalenia wyniku finansowego za dany okres. Stosowaną w praktyce życia gospodarczego metodą jest wykorzystanie podatku księgowego dla uzyskania wyniku finansowego netto.

Matematycznie, odroczony podatek dochodowy jest różnicą pomiędzy podatkiem księgowym a podatkiem fiskalnym. W polskim systemie prawnym, nie istnieje akt normatywny określający wprost, czym jest ten podatek. „Odroczony podatek dochodowy, to przyszłe skutki podatkowe, ina-

---

* Studenci ze Studenckiego Koła Naukowego Rachunkowości KONTO z Poznania, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Wydział Zarządzania, Katedra Rachunkowości, al. Niepodległości, 106-875 Poznań.

czej mówiąc, przesunięty w czasie podatek dochodowy¹”. Sama koncepcja tego podatku wynika z istnienia przejściowych różnic między wartością bilansową a podatkową aktywów i pasywów. Obowiązek jego obliczania powoduje niejednorodność występującą między regulacjami podatkowymi, a przepisami prawnymi dotyczącymi prowadzenia rachunkowości. Nie-spójność między tymi gałęziami prawami skutkuje wyodrębnieniem wyniku rachunkowego i podatkowego.

W efekcie, metoda ustalania wysokości podatku dochodowego może być skutkiem ustalenia różnicy pomiędzy wynikiem rachunkowym a podatkowym lub wartością bilansową a wartością podatkową. Kategoria odroczonego podatku dochodowego na gruncie polskiego systemu prawnego jest niezwykle złożona. Regulacje zawarte w systemie prawnym, traktujące o tej materii, to w szczególności art. 37 Ustawy o rachunkowości. Konstrukcja prawna tych unormowań jest odzwierciedleniem przepisów Międzynarodowego Standardu Rachunkowości nr 12.

1. Wartość bilansowa i wartość podatkowa aktywów

Źródeł regulacji dotyczących metod oraz zasad ustalania wartości bilansowej i podatkowej aktywów należy upatrywać w przepisach o rachunkowości. Zasadnicze unormowanie stanowi przepis krajowy, art. 37 ust. 2 Ustawy o rachunkowości. W myśl tego unormowania: „Wartość podatkowa aktywów jest to kwota wpływająca na pomniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przypadku uzyskania z nich, w sposób pośredni lub bezpośredni, korzyści ekonomicznych. Jeżeli uzyskanie korzyści ekonomicznych z tytułu określonych aktywów nie powoduje pomniejszenia podstawy obliczenia podatku dochodowego, to wartość podatkowa aktywów jest ich wartością księgową”². Konsekwencją prawną tego przepisu jest ustalanie podatku odroczonego w oparciu o wartość podatkową. Regulacja przedstawiona w Ustawie o Rachunkowości ma czynić zadość przepisom Międzynarodowego Standardu Rachunkowości numer 12, w zgodzie z którym „Wartość podatkowa aktywów jest to kwota wpływająca na pomniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przypadku uzy-

---

¹ Zob. I. Olchowicz, *Rachunkowość podatkowa. Wydanie 9*, Difin, Warszawa 2011, s. 293.

² Zob. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity: Dz.U. 1994, Nr 121, poz. 591 ze zm.), art. 37 ust. 2.

skania z nich korzyści ekonomicznych, które napłyną do jednostki gospodarczej, gdy zrealizuje ona wartość bilansową danego składnika aktywów. Jeśli ww. korzyści ekonomiczne spowodują pomniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego, wartość podatkowa takiego składnika aktywów będzie równa jego wartości bilansowej”³.

W myśl regulacji, zawartych w polskich i międzynarodowych przepisach prawa, za wartość bilansową aktywów należy uznawać wartość ustaloną w oparciu o zasady rachunkowości, a ostatecznie wykazaną w sprawozdaniu finansowym. Natomiast wartość podatkową stanowi wartość, która w przyszłości może wpłynąć na pomniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego, jeśli wystąpią korzyści o charakterze pośrednim lub też bezpośrednim. Mówiąc o odroczonym podatku dochodowym niezmierzenie istotne jest podkreślenie, że wartość bilansowa i podatkowa nie muszą być sobie równe. Rozbieżności te mogą wynikać z aktualizacji wartości danego składnika na gruncie przepisów prawa bilansowego przy jednoczesnej niezmienności wyceny wymaganej przez prawo podatkowe. Mając na uwadze charakter odroczonego podatku dochodowego, który nieodłącznie związany jest z przewidywaniem i planowaniem zdarzeń przyszłych, ustalając jego wysokość, ważna jest cena nabycia lub wytworzenia danego elementu aktywów, a więc różnica między wartością bilansową a podatkową. Warto również zauważyć, że w rozważaniach odnoszących się do odroczonego podatku dochodowego nie jest uwzględniania wartości przychodu uzyskanego ze sprzedaży lub realizacji danego aktywa. Wynika to z faktu, iż wartość ta jest zazwyczaj różna od wartości podatkowej i bilansowej ze względu na zastosowaną przy sprzedaży marżę.

2. Wartość podatkowa i bilansowa a różnice przejściowe

Zawarta w Ustawie o rachunkowości regulacja dotycząca wartości bilansowej i podatkowej pasywów wydaje się być zdecydowanie mniej skomplikowana niż ta odnosząca się do aktywów. Na gruncie art. 37 ust. 3 Ustawy o rachunkowości „Wartością podatkową pasywów jest ich wartość księgowa pomniejszona o kwoty, które w przyszłości pomniejszą podstawę

---

³ Zob. Międzynarodowy Standard Rachunkowości nr 12 „Podatek dochodowy”.

podatku dochodowego”⁴. W świetle tej regulacji wartość podatkowa elementu pasywów stanowi różnicę między jego wartością księgową a kosztem uzyskania przychodu.

Termin różnic przejściowych wykształcił się w oparciu o koncepcję odroczonego podatku dochodowego. Określa on różnicę między bilansową i podatkową wartością aktywów i pasywów. W zgodzie z zasadą memoriałową i współmierności kosztów, w ujęciu księgowym należy dokonać odpowiedniego przesunięcia w czasie, podatku dochodowego. W świetle tych regulacji, jeżeli wartość bilansowa i podatkowa danego aktywa lub pasywa jest różna, dokonuje się ustalenia wartości przejściowej, w oparciu o którą oblicza się wysokość odroczonego podatku dochodowego. Wartości przejściowej można przypisać charakter dodatni lub ujemny. W sytuacji gdy wartość bilansowa aktywa jest wyższa od wartości podatkowej, czy też wartość bilansowa pasywa jest niższa od wartości podatkowej mamy do czynienia z charakterem dodatnim. W tym przypadku należy utworzyć rezerwy na podatek odroczony. Wynika to z faktu iż różnica między wartością bilansową i wartością podatkową o charakterze dodatnim wpłynie w przyszłości na wzrost podstawy obliczenia podatku. Wysokość rezerwy ustala się w wielkości stawki podatku, wymagającej zapłaty w związku z wystąpieniem dodatnich różnic przejściowych.

Drugą, a zarazem całkowicie odwrotną sytuację, stanowi wystąpienie ujemnej wartości przejściowej. Ma ona miejsce, gdy wartość bilansowa aktywa jest mniejsza od wartości podatkowej lub wartość bilansowa pasywa jest większa od jego wartości podatkowej. Skutkiem wystąpienia ujemnej wartości przejściowej jest utworzenie aktywa na podatek odroczony. Stanowi to efekt zmniejszenia wartości, od której dokonane zostaje obliczenie podatku dochodowego. Wysokość aktywów, utworzonych w związku z wystąpieniem ujemnych różnic przejściowych, stanowi iloczyn ujemnych różnic przejściowych i stawki podatku dochodowego, ustalonej na rok powstania obowiązku podatkowego. W oparciu o powyższe regulacje łatwo jest zauważyć złożoność problemu obliczania odroczonego podatku dochodowego, wynikającą z powstawania różnic przejściowych. Trafne zastosowanie zawartych w Ustawie o rachunkowości regulacji wymaga bardzo dobrej znajomości prawa bilansowego, jak również prawa podatkowego.

---

⁴ Zob. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity: Dz.U. 1994, Nr 121, poz. 591 ze zm.), art. 37 ust. 3.

3. Ustalanie i rozliczanie odroczonego podatku dochodowego

Zgodnie z metodą zobowiązań bilansowych ustalenie i rozliczanie odroczonego podatku dochodowego możemy podzielić na kilka etapów. „Pierwszym z nich jest ustalenie wartości podatkowej pasywów i aktywów na koniec okresu sprawozdawczego, których realizacja (rozchód aktywów) bądź rozliczenie (pasywów) wpłynie na podstawę opodatkowania zwiększając lub zmniejszając ją w przyszłości”⁵. Tak jak wcześniej wspomniano, wartość podatkowa aktywów jest to kwota wpływająca na pomniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przypadku uzyskania z nich, w sposób pośredni lub bezpośredni, korzyści ekonomicznych, zaś wartością podatkową pasywów jest ich wartość księgowa pomniejszona o kwoty, które w przyszłości zmniejszą podstawę podatku dochodowego⁶.

Ustalenie wartości podatkowej aktywów i pasywów umożliwia porównanie tych wartości z ich wartościami bilansowymi, a następnie ustalenie różnic przejściowych i określenie czy są to różnice przejściowe dodatnie czy też ujemne. Jest to bardzo ważne, gdyż od tego zależy, czy utworzymy rezerwę czy aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Gdy ustalili się konkretne różnice przejściowe, musimy dogłębnie je zanalizować ze względu na istotność oraz prawdopodobieństwo rozliczenia ujemnych różnic przejściowych w przyszłości zgodnie z zasadą ostrożności. Kolejnym etapem jest wyznaczenie okresu rozliczenia różnic przejściowych ze względu na ewentualną zmianę stawki podatkowej. Następnie dochodzi się do ustalenia wysokości odroczonego podatku dochodowego. Należy ustalić kwotę rezerwy na odroczonego podatek dochodowy w wysokości wymagającej zapłaty w przyszłości. Wykonuje się to poprzez proste działanie: różnica podatkowa dodatnia jest pomnożona przez obowiązującą stawkę podatkową w roku powstania obowiązku podatkowego. Następnie dokonuje się ustalenia kwoty aktywu z tytułu odroczonego podatku dochodowego, przewidzianej w przyszłości do odliczenia. Tym razem różnica podatkowa ujemna zostaje pomnożona przez obowiązującą stawkę podatkową w roku powstania obowiązku podatkowego.

W momencie zaklasyfikowania konkretnej kwoty odroczonego podatku jako aktywo bądź rezerwę, należy je zaksięgować odpowiednio zmniejsz-

---

⁵ I. Olchowicz, *Rachunkowość podatkowa*, Difin, Warszawa 2011.

⁶ Art. 37. ust. 2 i 3 Ustawy o rachunkowości.

szając lub zwiększając obciążenie wyniku finansowego. Następnie należy ująć odroczony podatek dochodowy w sprawozdaniu finansowym – w bilansie odpowiednio jako aktywo lub rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego, a w rachunku zysków i strat jako różnicę pomiędzy stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego na koniec i początek okresu sprawozdawczego. Nie wszystkie podmioty są zobowiązane do ustalania podatku odroczonego. Zgodnie z Ustawą o rachunkowości jednocześnie spełnienie, co najmniej dwóch z trzech warunków:

- ✓ suma bilansowa nie przekracza 17 000 000 zł,
- ✓ przychody netto ze sprzedaży produktów i towarów w danym roku obrotowym nie przekroczyły 34 000 000 zł,
- ✓ średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty nie przekroczyło liczby 50 osób.

przesądza o możliwości odstąpienia od ustalania aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Niektóre różnice pomiędzy wartością podatkową a bilansową nie wpływają bezpośrednio na wynik finansowy. Przykładem takiej różnicy może być na przykład przeszacowanie wartości długoterminowych inwestycji finansowych, które wpływają na kapitał z aktualizacji wyceny. W takim przypadku podatek odroczony jest naliczany, ale jest on inaczej ujmowany, tj. na kapitał z aktualizacji wyceny, a nie, jak w pozostałych przypadkach, w pozycji podatek dochodowy w rachunku zysków i strat.

4. Ewidencja odroczonego podatku dochodowego

Gdy mamy ustalone wartości różnic przejściowych, konieczna jest ich dekreatacja. Oczywiście w zależności od tego, czy jest to różnica dodatnia czy ujemna, księgowania będą się od siebie różniły, jednakże niewiele. Ewidencja odnosi się do dwóch okresów sprawozdawczych: pierwsza z nich będzie dotyczyła momentu powstania różnicy przejściowej, zaś w drugim okresie nastąpi jej rozliczenie. Przejdźmy do pierwszego przypadku, gdy mamy do czynienia z dodatnią różnicą przejściową. W takiej sytuacji będziemy zmuszeni do utworzenia rezerwy. Księgowania w takim wypadku będą wyglądały następująco:

W roku nr 1:

- ✓ po stronie „Ct” na koncie „Rozrachunki publicznoprawne” księgowanie zostanie aktualne zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego. Będzie ono korespondowało z kontem „Obciążenie wyniku finansowego podatkiem dochodowym”, na których zaksięgujemy tę samą kwotę co na koncie „Rozrachunki publicznoprawne” z tym, że księgowanie będzie po stronie „Dt”;
- ✓ kolejną operacją będzie właśnie utworzenie rezerwy na odroczoną płatność podatku dochodowego – na koncie po stronie „Ct” „Rezerwa na podatek dochodowy” oraz na koncie „Obciążenie wyniku finansowego podatkiem dochodowym” po stronie „Dt”.

W roku nr 2:

- ✓ księgowanie w roku 2 pierwszej operacji jest identyczne jak w roku pierwszym. Aktualne zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego zostanie zaksięgowane na kontach „Rozrachunki publicznoprawne” (po stronie „Ct”) oraz „Obciążenie wyniku finansowego podatkiem dochodowym” (po stronie „Dt”);
- ✓ zmianie ulega operacja druga. Wykorzystujemy w tym roku utworzoną rezerwę w związku z powstaniem zobowiązania podatkowego, w kwocie wyższej aniżeli od podatku księgowego zatem operacja na koncie „Rezerwa na odroczony podatek dochodowy” będzie kompatybilna z kontem „Obciążenie wyniku finansowego podatkiem dochodowym”, jednakże księgowania na koncie „Rezerwa na odroczony podatek dochodowy” będą po stronie „Dt” zaś na koncie „Obciążenie wyniku finansowego podatkiem dochodowym” po stronie „Ct”.

Sprawa wygląda podobnie, jeśli chodzi o księgowanie związane z ujemną różnicą przejściową, czyli utworzenia aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Księgowania będą w tej sytuacji wyglądały następująco:

W roku nr 1:

- ✓ aktualne zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego księgujemy identycznie jak w powyższych przykładach, zaś aktywowany podatek dochodowy do odliczenia w następnym roku będzie zaksięgowany na koncie „Obciążenie wyniku finansowego podatkiem dochodowym”, po stronie „Ct” i koncie „Rozliczenia międzyokresowe podatku dochodowego” po stronie „Dt”.

W roku nr 2:

- ✓ ponownie księgujemy aktualne zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego, zaś drugą operacją będzie rozliczenie ujemnej różnicy przejściowej na kontach „Rozliczenia międzyokresowe z tytułu podatku dochodowego” po stronie „Ct” wraz z kontem „Obciążenie wyniku finansowego podatkiem dochodowym” po stronie „Dt”.

By lepiej zilustrować ewidencje odroczonego podatku posłużę się dwoma przykładami. Pierwszy z nich będzie dotyczył dodatniej różnicy przejściowej, zaś drugi ujemnej.

Przykład nr 1

W przedsiębiorstwie Alfa w roku 2015 zobowiązanie aktualne z tytułu podatku dochodowego jest równie 3000 zł. W związku z zaistniałymi dodatnimi różnicami przejściowymi w kwocie 500 zł, jednostka utworzyła rezerwę. Księgowania na kontach przedstawiają się w sposób następujący:

Rozrachunki publiczno-prawne	Obciążenie WF* podatkiem dochodowym
3000 (1)	1) 3000
Rezerwa na podatek dochodowy	
500 (2)	2) 500

Podatek roku 2015 należy zwiększyć o rezerwę na odroczony podatek dochodowy w wartości 500 zł na płatność podatku dochodowego w przyszłości. W 2016 roku podatek zaś wyniósł 7000 zł. W związku z rozliczeniem różnicy przejściowej w tym roku dokonano jej likwidacji, co prezentują poniższe konta:

Rozrachunki publicznoprawne	Obciążenie WF podatkiem dochodowym	Rezerwa na podatek dochodowy
7000 (1)	1) 7000 500 (2)	2) 500 500 Sp.

Jak widać rezerwa ta została rozwiązana i rozliczona. Podatek bieżący wyniósł 7000 zł, zaś księgowy już 6500 zł. Jak można zauważyć suma podatku księgowego, jak i bieżącego w dwóch latach była sobie równa, jednakże w każdym roku inna.

Przykład nr 2

W 2015 roku w przedsiębiorstwie Beta podatek bieżący wyniósł 4000 zł. W wyniku zaistniałej różnicy ujemnej przejściowej utworzono rozliczenie międzyokresowe podatku dochodowego w wysokości 300 zł. Dekretacja tych operacji w roku 2015 przedstawia się następująco:

Rozrachunki publicznoprawne	Obciążenie WF podatkiem dochodowym	Rozliczenia międzyokresowe podatku dochodowego
6000 (1)	1) 6000 300 (2)	2) 300

Podatek do zapłaty wynosi 6000 zł. 300 zł zawarte w kwocie 6000 zł jest wartością aktywowanej kwoty odroczonego podatku dochodowego,

przez co podatek księgowy zmniejszy się do kwoty 5700 zł, dzięki czemu będziemy mieli większą kwotę wyniku netto do podziału. W kolejnym roku podatek bieżący wyniósł 8000 zł oraz nastąpiło odwrócenie się ujemnej różnicy przejściowej, przez co musiało dojść do likwidacji utworzonego aktywa. Księgowania wyglądają następująco:

Rozrachunki publicznoprawne		Obciążenie WF podatkiem dochodowym	
	8000 (1)	1) 8000	
Rozliczenia między- okresowe podatku dochodowego			
Sp. 300	300 (2)	2) 300	

Podatek bieżący wyniósł 8000 zł, jednakże ze względu na wystąpienie różnicy ujemnej podatek księgowy był wyższy od podatku bieżącego. I tak jak w przypadku pierwszym: suma podatku bieżącego i księgowego w dwóch latach była taka sama, lecz ich wartości w poszczególnych okresach różniły się.

5. Miejsce odroczonego podatku dochodowego w sprawozdaniu finansowym

Odroczony podatek dochodowy ma swoje ustalone miejsce w sprawozdaniu finansowym. W zależności od tego, czy mamy do czynienia z rezerwami czy też z aktywami, będziemy je wykazywać w bilansie; odpowiednio w pasywach i aktywach. Poniżej przedstawiono fragmenty bilansu, gdzie znajduje się odroczonego podatek dochodowy:

Aktywa

A. Aktywa Trwałe

I WNiP

II Rzeczowe aktywa trwałe

III Należności długoterminowe

IV Inwestycje długoterminowe

V Długoterminowe Rozliczenia Międzyokresowe

1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Pasywa

B. Zobowiązania i Rezerwy na Zobowiązania

I Rezerwa na zobowiązania

1. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

II Zobowiązania długoterminowe

III Zobowiązania krótkoterminowe

IV Rozliczenia międzyokresowe

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego na początek i koniec okresu sprawozdawczego są wykazywane zgodnie z zasadą ciągłości. Jednak w rachunku zysków i strat nie znajdziemy pozycji odroczonego podatku dochodowego. Ustawa o rachunkowości nie definiuje jednoznacznie tego pojęcia. Zgodnie z artykułem 37 ust. 8 Ustawy o rachunkowości podatek dochodowy za dany okres składa się z dwóch części:

- ✓ części bieżącej,
- ✓ części odroczonej.

Odroczony podatek dochodowy w rachunku zysków i strat jest to różnica pomiędzy stanem rezerw i aktywów z tytułu tego podatku na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

Ogólna postać rachunku zysków i strat:

+Przychody ze sprzedaży netto
–Koszty wytworzenia sprzedanych wyrobów
=Zysk/strata na sprzedaży (brutto)
–Koszty ogólne zarządu
–Koszty sprzedaży
=Zysk/strata na sprzedaży (netto)
+Pozostałe przychody operacyjne
–Pozostałe koszty operacyjne

=Zysk/strata na działalności operacyjnej (EBIT)

+Przychody finansowe

–Koszty finansowe

=Zysk/strata brutto

–Podatek dochodowy

=Zysk/strata netto

Lecz gdy rozwiniemy ostatnie trzy linijki rachunku zysków i strat, otrzymamy postać następującą:

=Zysk/strata brutto

– Podatek dochodowy

w tym:

a) podatek bieżący

b) podatek odroczony

1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

2. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

= Zysk/strata netto.

Zakończenie

Odroczony podatek dochodowy stanowi bardzo złożony, a zarazem nieodłączny element działalności podatników podatku dochodowego od osób prawnych. Dostrzeżenie tego zjawiska, skłoniło prawodawcę do uregulowania tej materii na poziomie międzynarodowym. W efekcie unormowania przedstawione w Ustawie o rachunkowości i Ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych czynią zadość międzynarodowym standardom rachunkowości. Wykorzystanie instytucji odroczonego podatku dochodowego wymaga bardzo dobrej znajomości prawa bilansowego, jak również prawa podatkowego. Jednocześnie odgrywa on kluczową rolę w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa ze względu na możliwość wywierania wpływu na wynik finansowy, przypadający na określony okres sprawozdawczy. W efekcie, bardzo często wymaga się od osób prowadzących rachunkowość firmy, znajomości nie tylko prawa bilansowego ale również podatkowego. Ponadto, zmiany zachodzące na współczesnym rynku, zwią-

zane z postępującym procesem globalizacji, nakazują rozszerzyć wspomniany katalog kompetencji również o wiedzę z zakresu międzynarodowych standardów rachunkowości.

Bibliografia

- Cebrowska T. (red.), *Rachunkowość finansowa i podatkowa*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010.
- Gierusz B., *Odroczony podatek dochodowy w wybranych obszarach rachunkowości*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2014.
- Jastrzębowski A., Wierzbński M., Wierzbńska Z., *Rachunkowość podatkowa*, Wydawnictwo UEP, Poznań 2016.
- Krajowy Standard Rachunkowości nr 2 „Podatek dochodowy”.
- Międzynarodowy Standard Rachunkowości nr 12 „Podatek dochodowy”.
- Olchowicz I., *Rachunkowość podatkowa*, Difin, Warszawa 2011.
- Startek K., Winiarska K., *Rachunkowość podatkowa*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2014.
- Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych [Dz.U. nr 21, poz. 86].
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości [Dz.U. 1994, nr 121, poz. 591].
- Wencel A., *Podatek dochodowy odroczony w systemie rachunkowości: krytyczna analiza zasad ujawniania w sprawozdaniu finansowym*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2012.
- Winiarska K., Startek K., *Rachunkowość podatkowa: zadania, pytania, testy*, C.H. Beck, Warszawa 2014.